

«Söýgä» esaslanýan bilim we terbiýe

Category: Kitapcy, Pedagogika we edep-terbiýe

написано kitapcy | 26 январа, 2025

"Söýgä" esaslanýan bilim we terbiýe «SÖÝGÄ» ESASLANÝAN BILIM WE TERBIÝE

Söýgi bu biziň barlygymyzyň maýasy we ýaşayşymyzyň gözbaşydyr. Söýgi bu ynsan tebigatynyň iň beyik duýgusydyr. Ynsan söýgi

bilen ýaşaýar we söýgüsizlik zerarly aradan çykýar. Ynsanyň kämillik derejesiniň ýokarlanmagynda söyginiň täsiri örän ýokarydyr. Bu mesele, ýagny ynsanyň kämilleşmegi oňa berilýän bilim-terbiýäniň many-mazmuny bilen berk baglanyşyklydyr. Şonuň üçin hem biz ynsanlar özümizi söygi bilen bezemelidiris, ata-eneler ýüregindäki mähir-muhabbeti çagalaryna siňdirmeli, maşgala söýgi howasyndan dem almaly, mekdeplerde söýgi aýdymlary aýdylmaly, çagalaryň aňyna söýgi duýgusy guýulmaly. Maddy zatlar birinji plana çykarylan, ruhy duýgynyň bolsa unudylan häzirki döwründe söýgä esaslanýan bilim we terbiýäni alan adamlar hem de milletler öz adamçylyk sypatlaryny we milliliklerini saklamagyň hötdesinden gelýärler. Şeýle milletleriň gazanýan üstünlükleriniň düýbünde ýatan hakykat bolsa olaryň ýaş nesliň söýgi, mähirlilik howasy astynda ösüp ýetişmeklerini, maddy zerurlyklary bilen bir hatarda ruhy zerurlyklarynyň hem doly üpjün edilmegini gazanmaklarydyr. Hut şonuň üçin hem häzirki döwrüň bilim usulyýetlerinde-de söýgä, mähirlilige esaslanýar, ene-atalar çaga üçin söygi gahrymanlary hökmünde görkezilýär, mekdepler söygi ojalary hasaplanylýar, mugallym bolsa söyginiň yol görkezijisi hökmünde şöhlelendirilýär.

Amerikada ýedi ýaşly çaganyň kakasynyň tüpeňi bilen ýoldaşyny atyp öldürmegi, Türkiýede bir ýetginjegiň söýen gyzyna gowuşmak üçin ilki mugallymyny, sonra özüne päsgel beren ýoldaşlaryny gözünü gyrpman atmagy ýaly faktlar şeýle çagalaryň alan bilim-terbiyeleriniň söýgüden mahrumdygyny görkezýär. Çagalaryň çilim çekmäge, spirtli içgileri içmäge, neşe maddalaryny ulanmaga baş goşmaklary ýaly ýaramaz hadysalar maşgalany, mekdebi, bütin jemgyýeti we döwleti birahat edýän problemalar dälmidir eýsem? Eýsem-de biz ululara bolan hormat düşünjesiniň taryha siňip giden, maşgalanyň dargaýan, ene-atanyň garrylar öýlerine tabşyrylýan, ahlaksyzlygyň ahlaklylyk hasaplanýan, milli ruhuň we medeniyetiň poslamaga başlan döwründe ýaşamaýarysmy? Ynha, bu zatlaryň ählisiniň sebäbi çagalara berilýän bilim-terbiýäniň söýgä esaslanmaýandygy we bilim-terbiýäniň adamlary ýeterlik derejede kämilleşdirmeýändigini bilen baglanyşyklydyr. Söýgi bu bilim-terbiýäniň ruhudyr. Söýgüsiz bilim-terbiýäniň içi boşdur. Eger-de biz bu ruhy çagalarymyza berip bilsek, olary söýgi ruhy bilen terbiýelesek, onda biziň geljegimiz parlak bolar. Bu işde bolsa hiç kim çetde galmaly däldir. Ene-atalar

öz işleri barada oýlanýslary ýaly, çagalary barada-da pikir etmelidirler, olary urman, sökmän terbiýelemelidirler, olara uly ähmiyet bermek bilen dogry ýoly görkezmelidirler. Haçan-da çagalar mekdebe baranlarynda bolsa olar bilen mugallymlar ýakyndan gyzyklanmalydyrlar, olaryň gowy adamlar bolup ýetişmekleri hakynda pikir etmelidirler. Olarda gowy häsiýetleriň kemala gelşine zygyderli gözegçilik edip, zerur halatynda munuň üçin mekdep derejesinde çäre görmelidirler. Mekdepde mugallymlaryň çagalara bilim bermek bilen bir hatarda olaryň terbiýeleri bilen hem gyzyklanmaga borçludygy öz-özünden düşnükli bolsa gerek. Olar çagalaryň kynçylyklaryny, isleglerini, haýýslaryny çekinmän aýdyp bilmeklerini gazanmalydyrlar. Ýagny çaganyň öýde ene-atasyndan alýan mähir-söýgüsini mekdepde mugallymyndan alyp bilmegi hökmany ýagdaýa öwürmelidir. Mugallym çagalara zor bilen bilim bermäge synanyşmaly daldır, olarda öz islegleri bilen öwrenmek endigini oýarmalydyrlar. Okadyş usullary mejburi ýagdaýda bolsa, öwredilýän zatlar zorluk bilen öwredilse, onda çaga hiç zat öwrenmez. Çaga özüni mugallymyna yakyn duymalydyr. Şeýle ýagdaýda «Ynsan söýenine meňzär» diýen ýörelgeden ugur alyp, çagalar hem öz mugallymlaryna meňzemek islärler, onuň aýdan zatlaryna gulak asarlar, diýenini ederler. Elbetde, çagalara aýdýan zatlaryny mugallymyň özüniň hem berjaý etmelidigi öz-özünden düşnüklidir. Eger şeýle bolmasa, onda çaga mugallymynyň diýenine ynanmaz, mugallymyň aýdýan zatlary çaga täsir etmez.

Hut şu zatlary göz önünde tutup, biz ene-atalar we mugallymlar, gelin çagalarymyzdan mährimizi, söýgimizi gaýgyrmalyň! Olary hemişekiden-de has köpräk söýeliň, has gowy göreliň, olara köpräk mähir bereliň! Öwredýän zatlarymyzy söýgi-mähir bilen öwredeliň! Geljegimiziň goragçylary bolan çagalarymyzy söýgi ruhy bilen ulaldalyň, ösdüreläň!

Ismet AKYN. Pedagogika we edep-terbiýe